

STAN WOJENNY W SZCZECINIE

GRUDZIEŃ 1981

INSTRUKCJA operacji krypt. "K L O N"

I. Postanowienia wstępne

1. Operacja "KLON" dotyczy przeprowadzenia rozmów ostrzegawczych po wprowadzeniu stanu wojennego z osobami, wytypowanymi przez jednostki operacyjne Służby Bezpieczeństwa.

"JODŁA"

kryptonim operacji przeprowadzonej nocą z 12 na 13 grudnia 1981 r., w toku której Służba Bezpieczeństwa wraz z milicją internowały, na podstawie przygotowanych wcześniej list, działaczy NSZZ „Solidarność” i opozycji.

"KLON"

kryptonim operacji rozpoczętej 13 grudnia 1981 r., w ramach której przeprowadzano „rozmowy ostrzegawcze” z osobami, które podejrzewano o skłonność do przeciwdziałania władzom stanu wojennego.

PRELUDIUM

18 PAŹDZIERNIKA

I sekretarzem KC PZPR został gen. Wojciech Jaruzelski.

1 GRUDNIA

Podczas zebrania szczecińskiego Zarządu Regionu „Solidarność” zostało wystosowane oświadczenie, wzywające władze państwowe do przeprowadzenia wolnych wyborów.

3 GRUDNIA

Robotnicy Stoczni Szczecińskiej im. Adolfa Warskiego ogłosili pełną gotowość strajkową.

5 GRUDNIA

Biuro Polityczne KC PZPR jednomyślnie podjęło decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego.

9 GRUDNIA

Odbyło się ostatnie posiedzenie Zarządu Regionu „Solidarność” w Szczecinie, wezwano ponownie do przeprowadzenia wolnych wyborów w kraju oraz zagrożono, że w razie przyznania rządowi nadzwyczajnych uprawnień przez Sejm PRL zostanie ogłoszony bezterminowy strajk powszechny.

12 GRUDNIA

Podczas gdy na Sali BHP Stoczni Gdańskiej dobiegał końca drugi dzień posiedzenia Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, gen. Jaruzelski dał sygnał do rozpoczęcia stanu wojennego.

WOJSKOWA RADA OCALENIA NARODOWEGO

Pozakonstytucyjny organ władzy, faktycznie nadrzędny wobec pozostałych władz państwowych, składający się z wysokich rangą oficerów wojska, z gen. Wojciechem Jaruzelskim na czele.

MEMORANDUM

dotyczący operacji "JODŁA"

W nawiązaniu do pisma J-00124/01/1. z dnia 5 października 1981 roku informuję, że operacja „Jodła” rozpoczęła dnia 12.12.1981r o godz. 24,00.

W trakcie operacji internowano 12 osób z 15 zakwalifikowanych do internowania. Z tego 3 osoby - członków władz regionalnych NSZZ „Solidarność” i 8 osób - członków kierownictwa zakładowych NSZZ „Solidarność”.

"AZALIA"

kryptonim operacji przeprowadzonej nocą z 12 na 13 grudnia 1981 r., w toku której wojsko oraz jednostki MSW opanowały budynki radia, telewizji i telekomunikacji, a także przecięły łączność telefoniczną.

TAJNE SPEC. ZNACZENIA

Exz. nr 24

"OPERACJA Z"

kryptonim działań Wojsk Ochrony Pogranicza w nocy z 12 na 13 grudnia. Wszystkie przejścia graniczne zostały zamknięte, wzmocniono ochronę granicy oraz tzw. pracę rozpoznawczą.

WRON DO ZSRR

STAN WOJENNY W SZCZECINIE

12 GRUDNIA

16.00 – szef Komendy Wojewódzkiej MO w Szczecinie płk Jarosław Wernikowski otrzymuje informację o wprowadzeniu o północy stanu wojennego (hasło „Synchronizacja”).

18.00 – płk Wernikowski doręcza pakiet wytycznych od centralnych władz wojskowych płk. Romanowi Peciakowi, szefowi Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Szczecinie.

około 22.30 – rozpoczyna się akcja „Azalia”.

ZEGAR WRON

13 GRUDNIA

około północy – do Stoczni Szczecińskiej im. Adolfa Warskiego przybywa Andrzej Milczanowski.

około 1.00 – informacja o wprowadzeniu stanu wojennego dociera do Komisji Zakładowej w Stoczni Szczecińskiej, kilku członków komisji jedzie samochodami po niezatrzymanych jeszcze działaczy „Solidarności” ze Szczecina.

około 3.00 – na teren stoczni „Warskiego” wchodzi wezwany przez Andrzeja Milczanowskiego Mieczysław Ustasiak, wiceprzewodniczący Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność”.

około 5.00 – siedziba KZ zostaje przeniesiona z budynku dyrekcji stoczni do stołówki głównej.

ZEGAR ZWIĄZKOWY

GRUDZIEN 1981

23.00 – zostają przerwane połączenia teleksowe i telefoniczne. Kilka minut po północy nagle przestaje nadawać radio.

13 GRUDNIA

około 4.00 – kończy się akcja „Azalia”, zajęte zostają siedziby telewizji, radia, centrali telefonicznych i radiostacji.

13 Grudnia 1981

ZABITO TWOJĄ w o l n o ś ć

godzina 9.00 – tworzy się Międzyzakładowy Komitet Strajkowy NSZZ „Solidarność” Regionu Pomorze Zachodnie, przekształcony wieczorem w Regionalny Komitet Strajkowy, na którego czele staje Mieczysław Ustasiak – wiceprzewodniczący Zarządu Regionu.

około godziny 9.00 – do stołówki zostają przeniesione urządzenia nadawcze radiowęzła. Otwiera się również pomieszczenia z urządzeniami poligraficznymi i przygotowuje się je do druku materiałów związkowych.

około 12.30 – dochodzi do pacyfikacji strajku w Przedsiębiorstwie Połowów Dalekomorskich i Usług Rybackich „Gryf”.

STAN WOJENNY W SZCZECINIE

GRUDZIEŃ 1981

GRUDZIEŃ

14

Na godzinę 6 rano Międzyzakładowy Komitet Strajkowy zarządził rozpoczęcie strajku generalnego w całym regionie. Celem było uwolnienie wszystkich zatrzymanych i odwołanie dekretu Rady Państwa o stanie wojennym. Większość przedsiębiorstw z Regionu NSZZ „Solidarność” Pomorze Zachodnie przystąpiła do strajku.

14/15

W nocy z 14 na 15 grudnia „Warski” został otoczony przez ZOMO, piechotę oraz kilkadziesiąt czołgów i transporterów opancerzonych 12. Dywizji Zmechanizowanej, dowodzonej przez płk. Henryka Szumskiego. Od strony Odry stocznę otoczyły barki desantowe, oświetlające reflektorami przyległe tereny. Podczas pacyfikacji zatrzymano trzydzieści osób, w tym dziewięciu członków MKS.

15

Kontynuacja strajków jeszcze w co najmniej dwunastu zakładach. Osłabienie protestu nastąpiło dzień później, kiedy opór stawiano już tylko w Fabryce Domów „Gryfbet” i w stoczniach: „Warskim”, „Parnicy”, „Gryfii”.

15/16

W nocy z 15 na 16 grudnia został spacyfikowany strajk okupacyjny w Przedsiębiorstwie Państwowym „Polmozbyt”. Pracownicy, opuszczając zakład, odśpiewali „Mazurka Dąbrowskiego”. Kolejnego dnia robotnicy „Polmozbytu” kontynuowali protest w innej formie.

16

Protesty utrzymują się w trzech szczecińskich stoczniach: „Warskiego”, „Parnicy” i „Gryfii” oraz w Fabryce Domów „Gryfbet”.

W świetlicy stoczni „Warskiego” zgromadziła się stuosobowa grupa, próbująca ponownie podjąć strajk okupacyjny, jednak brak przywódcy i determinacji zdecydował o fiasku inicjatywy. Stoczniovcy kontynuowali protest, nie podejmując pracy.

14.15 – przeciwko stoczniovcom „Gryfii” użyto siły ponad sześciuset funkcjonariuszy ZOMO i SB, a także pięciu okrętów desantowych. W trakcie pacyfikacji nikogo nie zatrzymano – od 13 do 16 grudnia protestowało 2500 stoczniovców.

17

W rocznicę Grudnia 1970 szczecinianie złożyli kwiaty pod bramą stoczni. Zakład został otoczony ścisłym kordonem funkcjonariuszy MO i SB przy wsparciu jednej kompanii WOP.

18

Na terenie stoczni „Warskiego” odbył się przemarsz około dwóch tysięcy pracowników z flagami narodowymi i sztandarami „Solidarności”, wznoszącymi okrzyki „SB – gestapo!”, „mordercy!”, „zdraycy!”. W związku z przedłużającymi się protestami dyrekcja stoczni ogłosiła następny dzień wolnym od pracy, aż w końcu zawiesiła działalność zakładu na dwa tygodnie, w trakcie których rozpoczęły się masowe zwolnienia. Pracę straciło około 1015 osób.

SOLIDARNOSC ZYJE! TRWA!

Z ostatniej chwili!

Strajk okupacyjny w Szczecińskiej Stoczni Remontowej Gryfia trwa nadal. Jesteśmy dobrej myśli

15.12.81r

ZKS
NSZZ „Solidarność”
SSR „Gryfia”

INTERNOWANIA I ROZMOWY OSTRZEGAWCZE

GRUDZIEŃ 1981 STAN WOJENNY W SZCZECINIE

W pierwszej dobie stanu wojennego internowano w ramach akcji „Jodła” **53** osoby.

W ramach akcji „Klon” do końca 1981 r.

rozmowy ostrzegawcze przeprowadzono

z ok. **233** osobami, **165** osób podpisało deklaracje lojalności,

SB pozyskała **32** TW (tajnych współpracowników),

38 osób internowano.

WYROKI

Wyroki za organizowanie i kierowanie strajkiem w stoczni „Warskiego”:

Andrzej Milczanowski – **5 lat** pozbawienia wolności,

Mieczysław Ustasiak – **4 lata** pozbawienia wolności,

Tadeusz Lichot – **3,5 roku** pozbawienia wolności,

Ryszard Drewniak, Witold Karolewski, Stefan Niewiadomski –

1,5 roku pozbawienia wolności. Sąd umorzył postępowanie wobec

Jana Denisewicza, Wojciecha Duklanowskiego, Krzysztofa Jagielskiego

i Ryszarda Lendasa. Ewaryst Waligórski został uniewinniony, ale już

w maju 1982 r. ponownie był internowany.

INNE WYROKI

Zdzisław Kacprzak i Jan Wójtowicz – **3 lata** pozbawienia wolności,

Piotr Jurczyk, lider strajku w WUTEH-u – **3 lata** pozbawienia wolności,

Adam Wiśniowiecki – **1,5 roku** pozbawienia wolności,

Józef Kalemba, przywódca strajku w „Gryfii” – **5 lat** pozbawienia wolności,

Jerzy Sokołowski – **3,5 roku** pozbawienia wolności,

Antoni Kadziak, organizator strajku w „Polmozbycie” – **5 lat** pozbawienia wolności,

Piotr Bąk, Ryszard Dworzyński, Ryszard Konopiński, Józef Kubach i Andrzej Ogiba –

od **1,5 do 2,5 roku** pozbawienia wolności, Iwona Szubryt – **3 lata**

pozbawienia wolności za kolportaż ulotek.

WŁADZA – OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA STAN WOJENNY W SZCZECINIE

wojewoda

Tadeusz Waluszkiewicz (do lutego 1982 r.)

Stanisław Malec (od marca 1982 r.)

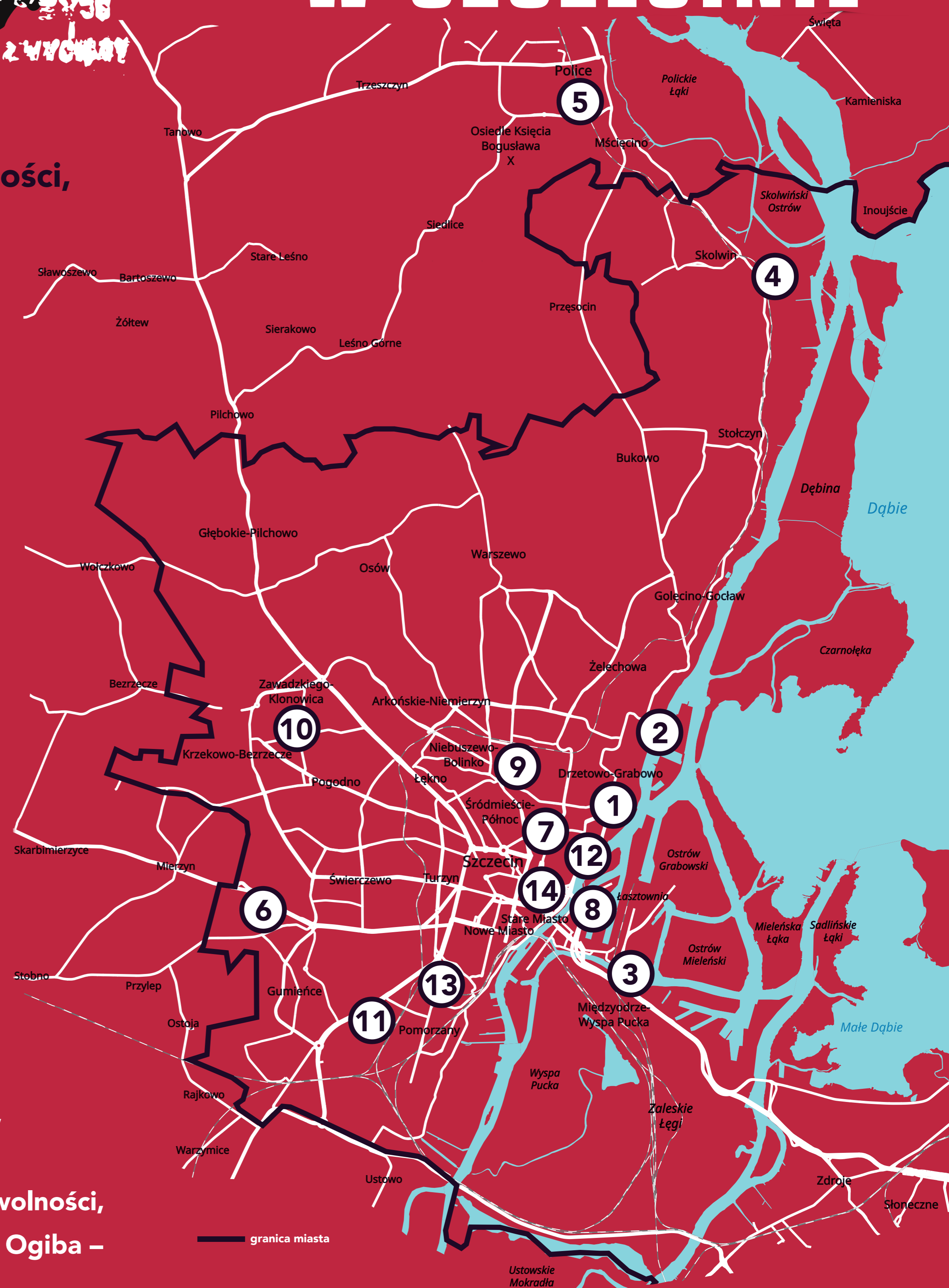
Pełnomocnik Komitetu Obrony Kraju w województwie szczecińskim

płk Roman Peciak

I sekretarz KW PZPR **Stanisław Miśkiewicz**

komendant wojewódzki MO **płk Jarosław Wernikowski**

Dowódca 12. Dywizji Zmechanizowanej **płk/gen. bryg. Henryk Szumski**

MIEJSCA STRAJKÓW

- (1) Stocznia Szczecińska im. Adolfa Warskiego, 13–14 grudnia, ok. 8000 strajkujących
- (2) Morska Stocznia Remontowa „Gryfia”, 13–16 grudnia, ponad 2500 strajkujących
- (3) Stocznia Remontowa „Parnica”
- (4) Papiernia „Skolwin”
- (5) Zakłady Chemiczne „Police”
- (6) Zakład Sprzętu Elektrogrzejnego „Predom-Selfa”
- (7) Polska Żegluga Morska
- (8) Zarząd Portu Szczecin-Świnoujście
- (9) Zakład Przemysłu Odzieżowego „Dana”
- (10) Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej
- (11) Przedsiębiorstwo Państwowe „Polmozbyt”
- (12) Fabryka Budowy Maszyn „Famabud”
- (13) Przedsiębiorstwo Przemysłu Urządzeń Transportowych WUTEH
- (14) Przedsiębiorstwo Budownictwa Kolejowego